Ná Liſt Imieniem IMći Páná Káſztelána Bydgoſkiego
z Socháczowà *ficte* dátowány,
Do IegoMći Xiędzá Biſkupá Kuiáwſkiego
w Wárſzáwie *malitioſiſſimè* Wydrukowány
Reſpons.
Ad vindicias dandas Honori
NAYIAŚNIEYSZEGO
AVGVSTA WTOREGO,
OBRANEGO KROLA POLSKIEGO
y WOLNEY ELEKCYI IEGO
NAPISANY.

A Liſt W. M.M.Páná bárzo podobny Páſkwilowi, nie odpiſuię rownym ſtylem, bo tákową zábáwę odſyłam do tego, ktory zá W.M.P. ten liſt koncypował, y ktory *à juventute ſua* tym ſię zwykł báwić. *Modeſtia debita vocationi utor & more meo*, że muſzę, odpowiádam, nie ná rácye, ále ná zárázę prawdy, żeby ſię kto niewinnie nie otruł. Zá Miánowániem Elektorá IMći Sáſkiego pretenduieſz W.M.P. y Wolność y Wiárę Kátolicką zgubioną. Co do Wolnośći *explodo artem argumenti*. Wſzák pretenduieſz Wolnośći złamánie *in libera Electione*? ktoż ią moy Mći Pánie złamał y zgwałćił? izali nie ten; ktory *in voto ſuo* w Okopie *ante Veni Creator* áſſekurował *cunctos Status & Populos* Przyśięgą *in hæc formalia*; Ze, lubo mi ſię nie doſtało przyśiąc z drugiemi iákom życzył teraz Przyśięgam że nikogo miánowáć nie będę, ná kogoby záchodźiły kontrádykcye y zgodá nie byłá powſzechna. A czemuż ták wiele Woiewodztw y Senatorow poſtponowawſzy, y Przyśięgi zápomniawſzy miánował Xże Prymás nie ták *inter vivat*, iáko *inter ſonorum Protector*, Xćiá IeMći de Conty; y to uczyniwſzy ziechał z polá *cito citiſsime, umbram etiam ſui fugiens*. Izali nie ći, ktorzy porzućili w polu *per contemptum* Szláchtę *Millia Millium*, Woiewodztwá y Ziemie liczne. Izali nie ći? ktorzy Poſpolite Ruſzenie iuż námowionym Xćiem *deContim* od Roku *ludificare* chćieli, y żeby tylko *velut per ludibrium conſulantur*, żeby ſzláchtá groch rzucáłá á oni Krolá obieráli. Tu tedy powiedz W.M.P. ták zgwałconą y zdeptáną w polu Elektorálnym Wolność, ſwywolą Arcybiſkupią, podżegániem dwoch Podſkárbich, *ut diutius habeant, quod teneant*, kto podniosł y rátował? Izali nie ći? co w polu zoſtáli porzuceni? Izali nie ći? co poſyłáli zá Arcybiſkupem odiezdzáiącym, ieżeli iuż miánował; á ieżeli miánował? czy ſię ták godźiło. Ieżeli nie ći? ktorzy zálawſzy ſię łzámi ná śmiáłość do rozdwoienia y zgubienia Rzeptey Arcybiſkupią y iego Adherentow, rzućili ſię do podnieśienia y rátowánia Wolnośći nowym y niewinnym Kándydatem, przećiwko temu Kándydatowi, ktory od Roku iuż był to gotowizną, to Kápitulácyámi, u Wárſzáwſkich Mieſzkáńcow Pánow, Rad ſkontráktowány, y ſpráktykowány, ták *paſsionate*, że nie tylko Poſłowi Fráncuſkiemu dawnieyſzemu Poligniácowi, *ut lex jubet* uſtąpić nie kazáno; ále y drugiego Szátánewá Wnuczek Prymáſowſki czyli Sieſtrzánek I.M.P. Towiáńſki Káſztelánic Łęczycki pod płaſzczykiem Ablegácyey Poſelſkiey przyprowádźił do Wárſzáwy. Izali nie ći ſtánęli przy Wolnośći

śći

śći, ktorzy do porzuconych od Arcybiſkupá Okopow, y w nich Márſzáłká *Poſelſkie*-go zbliżywſzy, y od tegoſz Marſzáłká *vivâ voce teſtimonium* odebrawſzy że ſię proteſtował, ſam przećiwko Nominácyey Xćiá de Conti, rzućili ſię do miánowánia tego Páná, z ktorego y Wiáry S. nie płonna *acceßio*, y pożytkow Oyczyźnie nie málowánych, áni ná kleynoty Dąm po Wárſzáwie y Klaſztorách zbieránych Millionow przyczynienie reprezentowáno? Izali nie ći *Protectores & Promotores* Wolnośći zoſtáli? ktorzy widząc zgromádzoną Rzeptą, á ták złośliwie *& præcipitanter* przez Prymáſá rozdieloną, událi ſię *ad morem Patrium* záraz do popárćia Wolney Elekcyi, náznáczywſzy ſobie názáiutrz *ſub iiſdem ſignis & more militari* ná też Pole zgromádzenie, bo áni Wiślicy iáko za Zygmuntá, áni Iędrzeiowá iáko zá Stefáná nie potrzebá było, áni prolongácyey czáſu dálſzego, ponieważ tu wſzytka Rzeczptá byłá y iuż inſzey z Páryżá nieſpodźiewáno ſię. Ziecháli ſię tedy názáiutrz w pole *viritim & ſub ſignis*, odbieráli *Propoſitiones* nie *oſtiatim*, nie záwrotámi po Páłácách záwártemi, ále *ſub Dio* od Posłá Xćią IegoMći Sáłkiego: podobáły ſię wſzytkim ápprobowána wczorayſza *plauſu omnium* Elekcya. Dźiękował Poſeł po wſzytkich Woiewodztwách ieżdżąc, dáwano *ſalve* y *vivat*. Nikt tám ná tym popárćiu nie odezwał ſię z ták licznych iáko W.M.P. *aſſeris* Woiewodztw z Kontrádykcyą, owſzem Płockie, Podláſkie Chorągwie do nas *acceßerunt*, y práwie wſzyſcy z támtey ſtrony lubo *ſine ſignis*. Toć tu iuż y Achilles W.M.P. Popárćia ktore obiecuieſz dopiero, *exploditur*; bo iuż ſię to ſtáło, y być *amplius* nie może; bo ábo to poparćie będźie Poſpolitym-Ruſzeniem, to *Eadem partes & Capita*, ábo Posłámi: to *ab iiſdem capitibus & partibus*, y iáko oni będą mocnieyśi przy Wolnośći niż cáłá Rzeptá. Przyznáieſz W.M.Pan że ia mam Práwo miánowánia *in caſu infirmitatis vel abſentiæ Primatialis*. A mogłáſz być większa *infirmitas Primatialis* iáko przećiwko Przyśiędze ſwoiey zápomnieć ták wiele kontrádykcyi, przeyzrzeć w Polu ták licznych Stánow Rzeptey *ſub ſignis*, y one pogárdźić: A mogłáſz być większa *abſentia*, iáko kiedy do ták licznych Woiewodztw y pierwſzego dniá Nominácyey, y drugiego ná Popárćiu Elekcyi IMść X. Prymas *non comparuit*. *Nil* tedy *actum contra Patrium morem*; á zrozumieſz to W.M.P. lepiey y zápłáćiſz ſobie o Márſzałku, iáko y wſzytkie ſkrupuły, przeczytawſzy Elekcyą Stefanowſką, gdźie też Arcybiſkup podobno z Pieczętárzámi, y z Podſkárbiemi wymienił kogo inſzego, Szláchtę porzućiwſzy; á wzdy *non prævaluit iniqua præſumptio & contemptus* przećiwko niewinney Szláchęckiey Elekcyey. *De Epiſcopis ſanæ mentis* nie powątpiewam, kiedy *cæcus cæcum ducit & ambo in foveam cadunt*; kiedy Wolnośći *contemptori & Tyranno aßiſtunt*. Co do Wiáry, o żárliwośći święta, godná piekłá! iák to W.M.P. nie widźiſz ábo nie wieſz, że Stefan był Kálwinem, á przećię Wiárę S. przyiąwſzy oney námniey nie uſzczerbił, Iagiełło Pogáninem, á był práwie Apoſtołem innych do Wiáry, á ták wielu nowych Kátolikow izali záwſze żárliwych nie obſerwuiemy niż urodzonych, z kąd y Gdáńſzczánie *hoc unicum* w teráźnieyſzym Krolu *metuunt*. Zoſtawże moy Zeláncie tę rácyą przy tey żárliwośći, ktorąśćie ſię uymowáli *circa immunitates Eccleſiaſticas* gdy tego potrzebá było, iák ich bronił Prymas pięknie! á teraz tym ſtráſzyćie, *quod Rex evertere non poteſt ſine ſui everſione*. Co záś W.M.P. námieniaſz że kiedy *in ſcißione* przychodźić będźie Krol IegoMość Xiążę Sáſki, to będźie muśiał mieć *magnam manum* Woyſką ſwego *Accatholicorum*; głęboko uważąm *hoc malum*, y nim ną nie dąm *remedium* ták iáko y ná utrzymánie Krolá *in Pactis Conventis* o czym W.M.P. *dubitas ſciſſâ Repub.* niech ſię godźi *retorquere argumentum*. A Xże IMć de Conti *eadem ſciſſa Repub.* kim ſię będźie utrzymywał ná Thronie? ieżeli Fráncuzámi, *quod poßibile non credo*, to łácno przypomnieć iák ſą ludźie znośni *Siculas veſperas*; ieżeli Tátárámi y áſyſtencyą Pogáńſką, to będźie *mitiſſima ſors ſub Rege novo* oſtátek dopuſtoſzy Kraiow, *& poſtquam ſolitudinem fecerit, pacem appellabit*. Ieżeli Zwiaſkiem Woyſká w ktory dufáćie, y iuż go I. M. P. Podſkárbi Koronny po ſtárey znáiomośći pierwſzego odnowić ſtára ſię; to *ſunt*, *o ſunt*

veſti-

vestigia! że nic ćięższego nieprzyiaćiel nie mogł uczynić nád Związek. Łácno się za tym moy kochánku Wolnośći osądźisz, ktorego tu utrzymywánie się Krolá będźie Oyczyźnie ćięższe. Ale powiesz mocnieyszy Xiąże Sáski, niebespiecznieyszy Elektor. Odpowiádám ná to. Sásom náprzod przyznáią, że są *recti Germani*, boiaźni z mocy Ich immáginowáć żadney nie możemy, bo iey iest ná co zázyć, ná Turki, ná Tátáry, ná odebránie Kámieńcá, Wołoch, Multan, á poććiwie *sine peieratione Foederis Sacri.* Polityki záś Fráncuskiey nie zádáiąc broń Boże ieśli oná kiedykolwiek ma w sobie *rectum*, *prater solum intereße*, doznáłá Polská pod dwiemá Krolowymi: *facile* zgádnąć, *quod fuit eße potest*, gdy ieszcze y Krol Fráncuz y Dźieći z łáski Bożey *in perfecto numero.* Nie trzebá będźie ná Polskę y zgubę iey więcey złego, procz sowitych Krolewiczow, przeszli iáko żywe niewdźięczności nászey obrázy, czy podobna, żeby myślić nie mieli o sobie, choćby też *extra Regalia*, przynámniy żeby Dźiádá Kásztelláná Krákowskiego Oycá Márszáłká y Hermáná Koronnego *referre* mogli. Przyszli iáko *simulacra Deorum* wystáwione, będą; ále z nas tátu, z nas pápu przedawszy we Fráncyi wszytko; przed sámemi Fámiliámi, Krolewskiemi námnożonemi trzebá będźie ustępowáć, *Veios migrate Quirites.* Zeby záś miał być mocnieyszy Elektor niż Borbon, nie możesz tego W. M. Pan wyperswádowáć, chybá do Osoby *singulariter* wźięty, ále że do Borboná náleży Krol IeMść Fráncuski y wszytkie iego intereſſá, będźie záwsze mocnieyszy Borbon podszyty Krolem Fráncuskim niż Sáx sámym sobą. Ile rázy intereſſá Fráncuskie potrzebowáć będą, potráfią Nas zámieszáć, wprowádźić w kłotnie, w Woyny Sąśiedzkie, ták że się áni postrzeżemy; nie trudno będźie czásu swego y o Million iáki ná obárczenie Wolnośći. Elektor záś iuż sam od siebie *dependebit.* y pokázáć będźie muśiał że więcey Koronę kocha niż Electoratum, kiedy z niego do niey przenośi, się *per consequens* y áwántázę Elektorstwá do Korony ápplikowáć będźie; *tanquam ad magis æstimatum & placitum decus.* Iego Mći Pánu Krákowskiemu nádáremnie W. M. Pan *astruis invidiam*, bo się tu dopiero iego pokázáłá niewinność insymulácyey Piástowskiey, tu *animus magnis par Heroibus*, kiedy *egit non quæ sua sunt*, ále *ultro* proszącym *millibus* Woiewodztw *non recusavit pro libertate pesundata*, *vitam & sangvinem.* Nie trzebá mu tumultow áni dwoch Krolow ná nic, bo nie trzyma Prowentow Rzeptey, nie zázywa Oekonomii Krolewskich, nie rozdáie Stárostw, y Dźierżaw wákuiących ták iáko IchMość PP. Podskárbiowie (*apita* strony W. M. M. Pánow, ktorym *status præsens ad vitæ tempora* nie byłby molestus, y dla tego *tenerrime contribuunt* cokolwiek mogą do tych kłotni y mieszánin Oyczyzny, *Sed videt, videt hæc, & ultor sequitur à tergo Deus.* Owszem IeMći Pánu Krákowskiemu *omnino* potrzebny Krol, áby *adsit æstimator virtutum & meritorum* Iego potrzebny, áby Kámieniec odebrał, bo tám wszytká Iego fortuná y substáncya w támtym Kráiu, potrzebny, áby więcey z Związkámi władzy Iego Hetmáńskiey nie obárczano, ták iáko to uczyniono, y ieszce uczynić uśiłuią. *Violenta omnia* zádáiesz W. M. Pan ná stronie Nászey; ále sam *confutaris* pisániem swoim, y dość odpowiedźieć że mi każesz śpiących porzućić ná tey stronie, toć ieśli śpią nie tylko *violenta non agunt*, ále owszem *agenda omittunt.* Iákoż gdyby przy W. Mćiách byłá ták spráwiedliwa, gdyby tá możność *Candidati præ foribus*, tá gotowość obietnic, iużbyśćie nie tylko *per Iura* ále *& per omnia Sacra conculcata* wystáwili swego; ále że Bog miesza szyki, że ołowiána spráwá, ćiężárná szczegulnemi sámemi prywatnemi intereſámi tępo podlátuiećie.

Idę iuż do obiecánego medium ná to że się *per potentiam* Kándydat będźie osádzał, że *Pacta Conventa* słucháć nie będźie *in scißa Repub.* y podáię *hoc unicum.* Obroć się W. M. Pan do Iego Mći Xiędzá Prymásá y do IchMśćiow PP. Podskárbich, niech się postrzegą, niech dáruią Oyczyźnie to tylko co powinni *ex Conscientia & Iure Cardinali Electionis*; to iest niech ustąpią tego Krola ktorego przed pul-

rokiem

rokiem y dáley bez Szláchty obráli Kápitulácyámi tákiemi w ktorych te słowá *per expreſſum*, *Hunc & non alium tenebo.* A czy to wolna Elekcyá, czy Szláchćie zoſtáwiony *Campus Electoralis*, kiedy ſię ták pozápiſowáli, y ieſzcze tego dotrzymywáć ták upornie, że ledwie nie ták, iák owá ſzáloná Matká: *Peream modo imperet.* A ták gdy odſtąpićie Xćiá IeMći de Conti iáko *ſubjectum impoſsibile ex rationibus bellorum in Europa, ex rationibus everſæ* przez tę fákcyą *Domus Regiæ*, ktoraby ſię mśćić mogłá; *ex rationibus* elárygowánych korrupcyi; y Kápitulacyi łácniuśieńko wſzyſcy iednego Xćiá IegoMći Sáſkiego utrzymamy *ſine omni metu.* Vſtáną obiedwie rácye W.M. Páná y Woysk wprowádzenia y Pakt niedotrzymánia *ſciſſa Repub.* bo *non amplius* będźie *ſciſſa*, Obroćże ſię W.M. Pan *per Dei amorem*, *per quidquid cariſsimum* w Oyczyźnie *ad ſuos vigilantes*, wſzák kiedy czuią niętrzebá do nich wołáć, dość im powiedźieć, że w ich ręku, w ich reſipiſcencyi, w ich iednym poczciwym poſtrzeżeniu ſię *decus*, *ſalus*, *atq; incolumitas ſita ſunt Reipub.* Ináczey zá wſzytko nie ia nie I,M.P. Krákowſki, bo *in viti & defenſivè pro libertate acceſsimus*, ále I.M. Xiądz Primas y IchMść PP. Podſkárbiowie Oyczyźnie, ludźiom, y Bogu *reſpondebunt* ná wieki. Ze záś *offenſivè oppugnare* támtá ſtroná Wolność záczęłá, procz námienionych okoliczności áza nie dość przypomnieć ná co I.M. Pan Podſkárbi Koronny *fraternas acies explicuit*, ná co ſzykował Chorągwie, ná co w Luki ſtáwiał ſzeregi, nie przepominàiąc między nie y Chorągwi Tátárſkich W,X.L. *Excedebat* to wſzytko *Civilem* á dopieroż *fraternum modum*, *cum ſcandalo & lachrymis horrentis populi* tákie *acies*, ktore Syn po Oycu chćiał *ſubſumere.* Náucżże ſię W.M. Pan z tąd *diſcernere inter lepram & lepram*, y záwſze rzeczy ſądźić *mature & ſine paſsione.* A ia przy prawdźie zoſtáwáć będę nieodmiennie.